

© Бояр А.О. Екологічні аспекти сталого розвитку продуктивних сил регіону / А.О.Бояр // Суспільно-географічні проблеми розвитку продуктивних сил України: матеріали Другої міжнар. наук.-практ. конфер. (м. Київ, 15-16 травня 2001 р.). – К. : Ніка-Центр, 2001. – С. 54–55.

А.О.Бояр, аспірант

Волинський державний університет ім. Лесі Українки

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ РЕГІОНУ

Розробка чітких теоретико-прикладних принципів сталого розвитку суспільства є першочерговим завданням на сучасному етапі. Науково обґрунтована та втілена в життя концепція сталого розвитку дасть змогу комплексно підійти до вирішення соціальних, економічних, екологічних, політичних та ін. проблем гармонізації розвитку продуктивних сил, поставить ці проблеми в єдину площину, зробить їх співвимірними та цілісно керованими.

Вважаємо за доцільне окреслити основні напрямки наукового пошуку і практичних дій, що необхідні для ефективного розв'язання екологічних проблем сталого розвитку. Ними повинні стати:

- оцінка абсолютної *стійкості геоекосистем до антропогенних впливів* з урахуванням регіональних особливостей та встановлення порогу стійкості геоекосистем усіх рівнів. Розв'язання цієї проблеми потребує глибоких біохімічних досліджень та фізико-математичних обрахунків [1];
- комплексна *оцінка абсолютного антропогенного навантаження на геоекосистеми* цілісних за певним принципом (наприклад, адміністративно-територіальним) територій з урахуванням ступеня екологічної агресивності різних видів господарської діяльності;
- *удосконалення системи екологічного нормування* шляхом врахування недоліків існуючої системи, що базується на встановленні нормативів разових та сезонних викидів, скидів та концентрацій забруднюючих речовин у компонентах навколишнього середовища [2, 1]. Існує гостра необхідність у встановленні екологічних нормативів на усі види негативних господарських впливів на навколишнє природне середовище (проведення меліорації, діяльності, що призводить до зниження біомаси і біопродуктивності геоекосистем регіону,

деградації ґрунтів (окремі види сільськогосподарської діяльності, ведення лісгосподарського виробництва і т.д.), порушення гравітаційної рівноваги та ін.). Причому лімітуватись повинні як окремі види шкідливої для навколишнього природного середовища діяльності, так і загальне абсолютне антропогенне навантаження на геоекосистеми регіону. Нові нормативи мають обмежувати інтенсивність господарської діяльності до рівня, адекватного порогу стійкості геоекосистем регіону до антропогенних впливів;

- орієнтація *системи екологічного моніторингу* на нову систему екологічного нормування;
- широке впровадження *економічного механізму природоохоронної діяльності* підприємств і організацій [3], що дозволить регулювати рівень екологізації суспільного виробництва відповідно до існуючого співвідношення “антропогенне навантаження – поріг стійкості геоекосистеми”;
- *законодавча верифікація*, яка забезпечить ефективне впровадження в дію модифіковані системи екологічного нормування, екологічного моніторингу навколишнього середовища, економічний механізм природоохоронної діяльності.

Отже, при переході до сталого розвитку продуктивних сил основну увагу слід зосередити на розв’язанні таких проблем екологічного характеру, як розробка прикладних методик чи пакетів електронних програм для проведення регіональними природоохоронними управліннями періодичних оцінок екологічної стійкості регіональних геоекосистем та антропогенного навантаження на них; удосконалення на основі нових екологічних підходів систем екологічного нормування, екологічного моніторингу, економічного механізму природоохоронної діяльності, а також екологічного законодавства.

Література

1. Бояр А.О. Стійкість геосистем до антропогенних впливів і нормування забруднення навколишнього середовища // Україна та глобальні процеси: географічний вимір: Зб. наук. праць. В 3-х т. – Київ-Луцьк: Ред.-вид. відд. “Вежа” Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. – Т. 3. – 382 с.
2. Злобін Ю.А. Основи екології. –К.: Вид-во “Лібра”, 1998. –248 с.
3. Рафиков С.А. Экономический механизм управления природопользованием в регионе // Изв. Рус. геогр. о-ва. – 1992. - №1. – С. 83-87.